

Stille hoop op **stijgende graanprijzen** in voorjaar

Het rendement van de zetmeelteelt moet en kan omhoog. Het veranderende Europese landbouwbeleid onderstreept het belang van hogere opbrengsten, want de inkomenssteun gaat omlaag en de uitbetalingsprijs gaat meer schommelen. Toch is de stemming overwegend positief. „We kunnen weer een kwartje tussen de dubbeltjes verwachten.”

Het is grauw en nat in de Veenkoloniën, eind november. Langs de Mondenweg, die dwars door het gebied loopt, liggen hier en daar nog hopen zetmeelaardappelen onder vliesdoek of hopen suikerbieten waarvan de voet is afgedekt met plastic. Halverwege de weg, in Tweede Exloërmond, komen zes akkerbouwers uit het hele zetmeeltelend gebied bijeen om te praten over de toekomst van de zetmeelteelt. De rentabiliteit van de teelt kan nog flink verbeteren, daarover zijn de zes het roerend met elkaar eens. De gemiddelde opbrengst van zetmeelaardappelen ligt volgens cijfers van Avebe tegen de 40 ton veldgewicht per hectare. Dat is inclusief voormalers, die het gemiddelde omlaag brengen. „Dat kan gemakkelijk 20 procent omhoog”, zegt Geert Draijer uit Veendam. De tien procent telers met de hoogste opbrengst zitten volgens de groep boven 50 ton veldgewicht per hectare. Dat kon nog hoger zijn, betoogt Draijer. Volgens hem hadden oude rassen als Astarte en

Prominent een betere opbrengstpotentie. „Met de huidige teeltmaatregelen kunnen die 80 ton opbrengen.” Maar dan zou het hele gebied een groot AM-probleem hebben, merkt Harbert ten Have uit Epe op. Hij heeft een bedrijf in Eerste Exloërmond. De veredeling heeft goed bewaarbare rassen opgeleverd met meer resistenties tegen aardappelpycnostenaaltjes en wratziekte, maar heeft daarbij concessies moeten doen aan de opbrengst. „Ook de pootgoedtelers krijgen van onze rassen minder tonnen onder het lood dan van consumptierassen”, weet Niek Wenning uit Vlagtwedde. Geert Smit uit Nieuwe-Pekela vindt dat met de huidige rassen meer te halen is: „De gemiddelde opbrengst op de bedrijven lijkt nergens op.” Volgens Smit speelt de kwaliteit van vooral het eigen pootgoed een grote rol bij de verbetering van het rendement. „Bacterieziek is lastig en de virusdruk is groot, maar er is nog veel te verdienen met vitaal en virusvrij materiaal.” Om daar geen geld te laten liggen, laat

Geert Smit in Nieuwe-Pekela levert zetmeelaardappelen af. „De consument is gebaat bij een fatsoenlijk landbouwbeleid.“

Smit zijn pootaardappelen selecteren door een specialist. Dat doen meer akkerbouwers in de groep.

Rieks Kuper uit Emmer-Compasuum vraagt zich af of de huidige rassen gevoeliger zijn voor virus dan voorheen. „Ligt het aan het klimaat? Of zijn er meer luizen? Ik vind het uitgangsmateriaal niet meer zo gezond“, zegt hij. Kuper doet er alles aan om het gewas gezond te houden. Evenals de overige akkerbouwers in de groep voert hij vanaf de opkomst bespuitingen uit met olie en insecticide en wordt het gewas geselecteerd.

Erik Kaiser uit Emmer-Compasuum had tot enkele jaren geleden veel problemen met z'n pootgoed. Vier jaar geleden kocht hij een partij Seresta uit de mechanische koeling en dat beviel zo goed, dat hij meteen een eigen koeling heeft gebouwd. „Voorwaarde voor een goede bewaring is dat de poters droog in de koeling gaan.“ Wenning noemt de mechanische koeling een van de beste investeringen op zijn bedrijf. „Het is geen ziekenhuis, maar hiermee ben ik wel af van problemen met rotte knollen, kiemen en omstorten in februari. Ik heb nog nooit zo vitaal pootgoed gehad. Al ik kan niet zeggen dat m'n opbrengst nu hoger is.“

Optelsom van factoren

De conclusie van de groep is dat wie zijn opbrengst wil verhogen, de verbetering in alle teeltmaatregelen moet zoeken. Volgens Smit staat goed pootgoed op de eerste plaats, maar ook factoren als compost gebruiken, stro achterlaten, groenbemesters inzaaien, optimale grondbewerking, goede rassen, tijdige ziektebestrijding en optimale bewaring spelen een rol. „Overal sprokkel je een paar procenten bij je opbrengst op“, zegt Kuper. De zes zijn het met elkaar eens dat de hoogste opbrengst ook het hoogste saldo betekent. „De teeltkosten zijn 1.000 euro, of je nu 30 of 50 ton rooit. De laatste 10 ton levert je 500 tot 600 euro extra op. Dat heb je aan extra kosten niet uitgegeven“, zegt Draijer.

Een beter saldo is voor de zetmeelteelt hard nodig om de komende verandering van het Europees landbouwbeleid op te vangen. De directe inkomenssteun aan de telers en de evenwichtspremie voor Avebe, 14 tot 15 euro per ton, worden ontkoppeld. „Als het zo ver is, uiterlijk in 2013, dan moet Avebe het waarmaken. Ze moeten de aardappelprijs in de benen houden, want het saldo van de teelt van zetmeelaardappelen moet dan kunnen concurreren met de saldo's van wintergerst en wintertarwe“, zegt Smit. „Met alleen de huidige minimumprijzen, die ook verdwijnt, zullen veel boeren stoppen met de zetmeelteelt.“

Of en onder welke voorwaarden die ontropelde steun uiteindelijk toch bij de boer terecht komt, is de zetmeel telers nog niet duidelijk. Het afromen van tot tien procent voor bijvoorbeeld groene en blauwe diensten, vindt Ten Have riskant. „Als het dan moeilijk gaat met de economie, zie ik de vergoeding voor die diensten sneuvelen.“ Kaiser hecht eraan dat de Veenkoloniën een open gebied blijft. „Mischien moeten we daar extra hectaresteen voor krijgen. Maar gaan we dat redden voor 2013?“

Ten Have verdient zijn geld liever in de markt. De akkerbouwer heeft volgens hem recht op een substantieel deel van de marge en in een markt in evenwicht moet het mogelijk zijn om dat deel te krijgen. „Daarvoor hadden we de interventie“, zegt Kaiser. „Ik hoopte dat nu de bio-ethanol een bodem van 150 euro per ton graan in de markt zou leggen, maar de politiek verbruist dat.“ Ook Wennink, met een bedrijf van 140 hectare, heeft een idee om de graanprijs in de benen te houden: „De braak naar 20 procent. Dan krijg ik meer geld voor minder werk. En dan graaf ik een paddenpoeltje, kikkertje erin, alle mensen tevreden.“

Positief

Maar de braak is er niet meer en de interventie is afgezwakt. Daardoor gaan de graanprijzen meer fluctueren. Emotie speelt bij de prijsvorming een grote rol, bleek afgelopen jaar. De zetmeel telers hebben stille hoop dat het dit jaar dezelfde kant opgaat, omdat dit jaar wereldwijd minder wintertarwe is ingezaaid. Ondanks alle veranderingen in het Europese landbouwbeleid zijn de akkerbouwers redelijk positief over de toekomst van de zetmeelteelt. Ten Have: „We zijn het beste af als Avebe een grote taakstelling heeft. Dan wordt er krachtig gepresteerd.“ En die grote taakstelling ligt er nu. Draijer heeft er alle vertrouwen in. Avebe is volgens hem de goede weg ingeslagen. „We krijgen weer een keer een kwartje tussen de dubbeltjes“, voorspelt hij. „Dat hebben we 25 jaar niet gehad. Het afgelopen jaar heeft Avebe bewezen dat als ze wat verdienen, ze dat doorschuiven door goede prijzen. Ons inkomen zal daardoor meer schommelen, maar de goede jaren komen.“ Ook Ten Have is positief. „Avebe kan misschien niet de hoogste prijzen voor aardappelen betalen, maar ze bieden wel een basis waarop je je boerderij kunt baseren. De zetmeelteelt is niet zo gek.“

Wilt u met collega's ook eens mee doen aan een Studieclub over een specifiek onderwerp? Stuur dan een mailtje naar: akker@agrio.nl.

Copyright foto